

КАФЕДРА
ФІНАНСОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
ФАКУЛЬТЕТ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСАМИ ТА БІЗНЕСУ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету

доц. А. В. Стасишин

(підпис)

“31” січня 2023 р.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

СТРАХОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ

(назва навчальної дисципліни)

галузь знань: 07 «Управління та адміністрування»

(шифр і назва галузі знань)

спеціальність: 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

(шифр і назва спеціальності)

освітня програма: Фінанси, митна та податкова справа

освітній ступінь: магістр

денна форма навчання

ЛЬВІВ 2023

Програма навчальної дисципліни Страховий менеджмент для студентів за галуззю знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» освітня програма «Фінанси, митна та податкова справа» освітнього ступеня магістр – 12 с.

Розробник:

Попович Д. В. – доцент кафедри фінансового менеджменту факультету управління фінансами та бізнесу, кандидат економічних наук, доцент

Розглянуто та ухвалено на засіданні кафедри фінансового менеджменту
Протокол № 6/1 від “24” січня 2023 р.

Завідувач кафедри _____
(підпис)

Ситник Н. С.
(прізвище, ініціали)

“24” січня 2023 р.

Розглянуто та ухвалено Вченою радою факультету управління фінансами та бізнесу
Протокол № 7 від “31” січня 2023 р.

РОЗДІЛ 1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Предмет навчальної дисципліни

Предметом навчальної дисципліни є відносини, що виникають у процесі управління формуванням, розподілом та використанням фондів страхових компаній при наданні страхових послуг.

Мета навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни є формування у студентів знань з підготовки та реалізації управлінських рішень, що забезпечують раціональне формування й використання потенціалу страхових компаній і гармонізацію фінансових інтересів споживачів страхових послуг, власників і персоналу страхових компаній, посередників та держави.

Основні завдання

Основні завдання: формування у студентів розуміння специфіки страхової діяльності та її впливу на усі сторони організації страхового бізнесу; отримання студентами необхідних знань для прийняття практичних рішень з питань управління фінансами страховиків, оцінки ризиків при прийнятті їх на страхування, формування перестрахової політики, врегулювання страхових претензій, забезпечення фінансової надійності страховика в усіх аспектах.

1.1 Місце навчальної дисципліни в структурно-логічній схемі

Попередні дисципліни	Наступні дисципліни
Фінанси, Фінанси підприємств, Економіка підприємства, Страхування, Менеджмент, Маркетинг	Фінансова безпека

1.2. Компетентності та результати навчання за дисципліною загальні, спеціальні (фахові, предметні) компетентності

ЗК 05. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

СК 01. Здатність використовувати фундаментальні закономірності розвитку фінансів, банківської справи та страхування у поєднанні з дослідницькими і управлінськими інструментами для здійснення професійної та наукової діяльності.

СК 03. Здатність застосовувати управлінські навички у сфері фінансів, банківської справи, митної, податкової справи та страхування.

СК 04. Здатність оцінювати дієвість наукового, аналітичного і методичного інструментарію для обґрунтування управлінських рішень у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

СК 07. Здатність до пошуку, використання та інтерпретації інформації, необхідної для вирішення професійних і наукових завдань у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

Результати навчання

ПРН01. Використовувати фундаментальні закономірності розвитку фінансів, банківської справи та страхування у поєднанні з дослідницькими і управлінськими інструментами для здійснення професійної та наукової діяльності.

ПРН03. Здійснювати адаптацію та модифікацію існуючих наукових підходів і методів до конкретних ситуацій професійної діяльності.

ПРН04. Відшукувати, обробляти, систематизувати та аналізувати інформацію, необхідну для вирішення професійних та наукових завдань в сфері фінансів, банківської справи та страхування.

ПРН07. Вирішувати етичні дилеми з опорою на норми закону, етичні принципи та загальнолюдські цінності.

ПРН08. Вміти застосовувати інноваційні підходи у сфері фінансів, банківської справи та страхування та управляти ними.

ПРН09. Застосовувати управлінські навички у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

ПРН10. Здійснювати діагностику і моделювання діяльності суб'єктів господарювання з виконання податкових зобов'язань.

ПРН11. Застосовувати поглиблені знання в сфері фінансового, банківського та страхового менеджменту для прийняття рішень.

ПРН12. Обґрунтувати вибір варіантів управлінських рішень у сфері фінансів, банківської справи та страхування та оцінювати їх ефективність з урахуванням цілей, наявних обмежень, законодавчих та етичних аспектів.

ПРН15. Аналізувати фінансову звітність суб'єктів господарювання та формулювати відповідні висновки та рекомендації для мінімізації фінансових ризиків із дотриманням вимог чинного законодавства.

Вимоги до знань і умінь

В результаті вивчення дисципліни студенти повинні:

Знати	Уміти
- особливості і перспективи розвитку підприємницької діяльності в страхуванні; сутність, функції та роль страхового менеджменту в ринковій економіці;	- розробляти місію, цілі та стратегічні завдання страховика;
- порядок створення, реєстрації й ліцензування страхових організацій, зміст державного нагляду за їх діяльністю;	- формувати раціональну структуру управління страховою організацією;
- принципи побудови раціональної структури страхової організації та повноваження органів її управління;	- організовувати процес бюджетування в страховій організації;

- принципи управління страховою компанією;	- досліджувати стан ринку страхових послуг;
- значення і методи розроблення стратегічного плану діяльності страховика;	- досліджувати попит на страхові послуги та організувати ефективну систему їх продажу;
- сутність і способи активізації маркетингової діяльності в страхових організаціях;	- аналізувати діяльність страховика і пропонувати заходи, спрямовані на її поліпшення;
- методи вивчення попиту на страхові послуги;	- визначати достатність коштів страхових резервів для забезпечення виконання зобов'язань перед страхувальниками;
- технологію відбору ризиків на страхування і врегулювання страхових претензій; особливості управління грошовими потоками в страхуванні;	- визначати напрями ефективного розміщення страхових резервів та тимчасово вільних власних коштів страховика;
- умови і способи підвищення фінансової надійності страхової організації; процедури здійснення фінансового моніторингу операцій страховика.	- забезпечувати контроль за фінансовою надійністю страхової компанії;
	- здійснювати перевірку правильності проведення страховиками фінансових операцій;
	- проводити фінансовий моніторинг у страховій організації.

РОЗДІЛ 2. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Номер теми	Назва теми
1.	Сутність і значення страхового менеджменту
2.	Ресурсний потенціал, структура й органи управління страховою організацією
3.	Планування у страховій діяльності
4.	Комунікації та інформаційне забезпечення страхового менеджменту
5.	Управління маркетинговою діяльністю в страховому бізнесі
6.	Управління ризиками у страховій діяльності
7.	Урегулювання страхових претензій
8.	Управління грошовими потоками страховика
9.	Управління фінансовою надійністю страховика
10.	Фінансовий моніторинг у страхових організаціях

РОЗДІЛ 3. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Сутність і значення страхового менеджменту

Поняття менеджменту страхової діяльності. Специфіка страхового менеджменту. Страхова організація як складна багатофункціональна система. Основні властивості системи: обмеженість, цілісність, взаємозалежність та взаємодія, структурність, ієрархічність та ін. Системний та ситуаційний підходи в менеджменті страхової діяльності. Принципи та функції менеджменту. Специфіка страхового менеджменту. Правові основи страхового менеджменту.

Тема 2. Ресурсний потенціал, структура й органи управління страховою організацією

Ресурсний потенціал страхової організації та його складові. Зміст і принципи організації страхової діяльності. Зовнішні та внутрішні фактори, що впливають на створення різновидів організаційно-правових форм здійснення страхової діяльності на вітчизняному ринку. Основні організаційно-правові форми здійснення страхової діяльності в Україні. Акціонерна страхова компанія. Представництво, агентство, філія страхової компанії. Процес створення страхової компанії: реєстрація страховика як юридичної особи та надання юридичній особі статусу страховика. Спеціалізація страховика: страховики, що здійснюють страхування життя; страховики, що здійснюють загальні види страхування; страховики, що здійснюють перестраховування. Вимоги до реорганізації та ліквідації страховика.

Персонал страхової компанії. Кадрова політика страховика. Система оплати праці в страховій компанії. Основи мотивації персоналу.

Тема 3. Планування у страховій діяльності

Стратегічний менеджмент страхової діяльності як динамічна сукупність взаємопов'язаних процесів: аналіз середовища, визначення місії та цілей, вибір та реалізація стратегії, оцінка і контроль реалізації стратегії. Види стратегій страхової діяльності. Стратегії бізнесу, функціональні стратегії та принципи їх формування. Складові оцінювання та контролю реалізації стратегії. Стан та напрямки розвитку стратегічного менеджменту страхової діяльності в Україні.

Економічна сутність планування в менеджменті страхової діяльності та його етапи. Умови планування в менеджменті страхової діяльності. Основні методи розробки планів менеджменту страхової діяльності. Вимоги до поточного, оперативного та стратегічного планування страхової діяльності. Основні розділи типового бізнес-плану. Технологія складання та практичної реалізації планів у страховій компанії.

Тема 4. Комунікації та інформаційне забезпечення страхового менеджменту

Комунікації в сучасній страховій організації: сутність, елементи й етапи комунікаційного процесу. Страхова статистика та бухгалтерський облік як інструменти управління. Звітність страхової компанії. Договори у сфері страхування. Персоніфікований (індивідуальний) облік договорів страхування життя. Інформаційно-технічне забезпечення страхової діяльності. Пошук, обробка, аналіз та синтез інформації у страховій діяльності. Функції інформаційних систем у страховій компанії. Мета, завдання і основні функції автоматизованих офісних систем у страхових компаніях.

Тема 5. Управління маркетинговою діяльністю в страховому бізнесі

Сутність та складові страхового маркетингу. Зміст та завдання управління якістю страхового продукту. Класифікація страхових послуг за ознаками: ринкової активності, економічними, юридичними, за обсягом страхового захисту тощо. Управління наданням окремих видів страхових послуг: управління їх розробкою, обсягом, структурою, якістю і реалізацією. Договір страхування

як основний інструмент реалізації страхового продукту добровільного та обов'язкового страхування. Схеми процесу розробки страхового продукту. Інноваційна діяльність страхової компанії та залучення ресурсів для цього. Управління системою продажів страхових продуктів. Особливості страхової послуги як товару. Роль продажу страхових продуктів в розвитку страхової діяльності.

Тема 6. Управління ризиками у страховій діяльності

Ризик у системі управління страховою організацією. Ризики, пов'язані з активами. Ризик-менеджмент страхової організації. Ризики, пов'язані зі страховою діяльністю. Ризики, не пов'язані зі страховою діяльністю. Ризики об'єктів страхування. Методи оцінювання ризиків. Страховий андеррайтинг у системі ризик-менеджменту. Аналіз капіталу в системі ризик-менеджменту страховика. Способи розрахунку очікуваної ставки вартості власного капіталу. Перестраховування в системі управління страховими ризиками.

Тема 7. Урегулювання страхових претензій

Сутність претензії. Визначення розміру шкоди, завданої страховим випадком. Договір страхування як основний інструмент врегулювання претензій при настанні страхового випадку. Документальне підтвердження претензії. Сторони врегулювання та порядок розгляду претензії. Процес врегулювання претензій страхувальників та його завдання. Виплата страхового відшкодування.

Тема 8. Управління грошовими потоками страховика

Значення та особливості грошових потоків у діяльності страховика. Види грошових потоків та їх класифікація. Принципи управління грошовими потоками. Оптимізація грошових потоків страховика. Вхідні грошові потоки та їх характеристика. Зміст і завдання управління вхідними грошовими потоками страховика. Управління грошовими потоками, пов'язаними з операційною діяльністю. Вихідні грошові потоки страховика та їх характеристика. Зміст і завдання управління вихідними грошовими потоками. Управління грошовими потоками, пов'язаними з окремими видами діяльності страховика.

Тема 9. Управління фінансовою надійністю страховика

Сутність, функції та склад фінансового менеджменту страхової компанії. Оцінювання фінансових ресурсів страхової компанії, їх джерел і форм руху. Статутний капітал. Страхові резерви і страхові активи. Нормативні співвідношення між страховими активами і страховими зобов'язаннями.

Податковий менеджмент страхової діяльності. Управління інвестиційним портфелем: розміщення страхових резервів, власних коштів та інвестиційна діяльність. Фондовий ринок і робота на ньому страхової компанії. Поняття фінансової надійності страховика. Управління платоспроможністю страховика. Управління формуванням та використанням прибутку страховика.

Управління капіталом страхової компанії. Управління фінансовим станом страховика.

Тема 10. Фінансовий моніторинг у страхових організаціях

Необхідність, сутність та призначення фінансового моніторингу у страховій діяльності. Склад системи правового регулювання фінансового моніторингу. Фінансовий моніторинг страхової діяльності: завдання, функції, права й обов'язки. Функції контролю за діяльністю суб'єктів страхового ринку, забезпечення гласності їхньої діяльності і підтримки правопорядку в галузі тощо. Правове забезпечення фінансового контролю страховиків в Україні. Зовнішній фінансовий

контроль страхових організацій. Внутрішній фінансовий контроль страховиків. Контроль платоспроможності страховиків згідно директив ЄС. Solvency II.

РОЗДІЛ 4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Законодавчі матеріали

1. Конституція України : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254/96-вр>
2. Господарський кодекс України : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
3. Митний кодекс України : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>
4. Податковий кодекс України : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
5. Цивільний кодекс України : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/435-15>
6. Про акціонерні товариства : Закон України від 17.09.2008 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?page=1&nreg=514-17>
7. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 №996-XIV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/996-14>
8. Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань : Закон України від 15.05.2003 №755-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/755-15>
9. Про державну статистику : Закон України від 17.09.1992 №2614-XII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2614-12>
10. Про ліцензування певних видів господарської діяльності : Закон України від 01.06.2000 №1775-III [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/222-19>
11. Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів : Закон України від 01.07.2004 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi.nreg=19161-15>
12. Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності : Закон України від 05.04.2007 №877-V [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/877-16>
13. Про страхування : Закон України від 07.03.1996 №85/96-ВР зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/85/96-%D0%B2%D1%80>
14. Про фінансові послуги і державне регулювання ринків фінансових послуг : Закон України від 06.02.2003 № 485-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>

Основна література

1. Аранчій В. І., Остапенко О. М., Остапенко Т. М. Страхувальний менеджмент: навч. посіб. Полтава : ПДАА, 2018. 252 с.
2. Ненно І. М. Страхувальний менеджмент : навч. посіб. Харків : Бурун Книга, 2011. 223 с.
3. Плиса В. Й. Страхувальний менеджмент : навч. посіб. Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2014. 377 с.
4. Слободянюк Н. О. Страхувальний менеджмент: конспект лекцій. Кривий Ріг, 2016. 165 с.
5. Сокиринська І. Г., Журавльова Т. О., Аберніхіна І. Г. Страхувальний менеджмент: навч. посіб. Дніпропетровськ : Пороги, 2016. 301с.
6. Страхувальний менеджмент: підручник / Осадець С. С. та ін.; за наук. ред. д-ра екон. наук, проф. С. С. Осадця. Київ : КНЕУ, 2011. 333 с.

7. Страхувальний менеджмент: підручник / Ю. В. Алескерова, І. Ю. Салькова, Л. І. Федоришина. Вінниця : ВНАУ, 2019. – 295 с.
8. Супрун А. А., Супрун Н. В. Страхувальний менеджмент : навч. посіб. Львів : Магнолія-2006, 2011. 301 с.
9. Шишпанова Н. О. Страхувальний менеджмент: опорний конспект лекцій. Миколаїв, 2017. 169 с.
10. Шірінян Л. В. Страхувальний менеджмент: конспект лекцій. Київ : НУХТ, 2014. 143 с.

Додаткова література

-
1. Баранов А. Л., Баранова О. В. Фінанси страхувальних організацій. Практикум: навч. посіб. Київ : КНЕУ, 2012. 215 с.
  2. Гаманкова О. О. Фінанси страхувальних організацій: навч. посіб. Київ : КНЕУ, 2007. 328 с.
  3. Попова І. В. Фінансовий контроль страхувальних організацій : дис... канд. екон. наук : 08.00.08. Київ, 2015. 270 с.
  4. Самойловський А. Л. Менеджмент страхування: монографія. Київ : Видав. Дім «Корпорація», 2007. 318 с.
  5. Світлична О. С., Сташкевич Н. М. Управління фінансами страхувальних організацій: навч. пос. Одеса : Атлант, 2015. 258 с.
  6. Стратегічне управління страхувальною компанією : монографія / В. М. Фурман О. Ф. Філонюк, Р. В. Пікус та ін. Київ : КНЕУ, 2008. 440 с.
  7. Страхування: практикум: навч. посіб. / за ред. В. Д. Базилевича. 2-ге вид., переробл. і допов. Київ: Знання, 2011. 607 с.
  8. Ткаченко Н. В. Забезпечення фінансової стійкості страхувальних компаній: теорія, методологія та практика : монографія. Черкаси : Черкаський ЦНТІ, 2009. 570 с.
  9. Внукова Н. М., Андрійченко Ж. О. Фінансовий моніторинг : навч. посіб. Харків : Вид. ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2013. 204 с.
  10. Яворська Т. В. Державне регулювання страхувального підприємництва в Україні : монографія. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2012. 420 с.

РОЗДІЛ 5. ІНТЕРНЕТ САЙТИ

1. Нормативні акти України: <http://www.nau.kiev.ua/>
2. Законодавство України: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/index>
3. Національний банк України: <https://bank.gov.ua/>
4. Ліга страхових організацій України: <http://uainsur.com/>
5. Міністерство фінансів України: <https://minfin.com.ua/>
6. Форіншурер – Інтернет-журнал про страхування: <https://forinsurer.com/>
7. Страхування України – Інтернет-проект: <https://www.ukrstrahovanie.com.ua/>